

PSBB Learning Leadership Academy

Bangalore-2020-21

Class:- VIII Sub:- Sanskrit II Lang

Topic:- मनस् शब्दः

सकारान्तः नपुंसकलिङ्गः 'मनस्' शब्दः

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	मनः	मनसी	मनांसि
द्वितीया	मनः	मनसी	मनांसि
तृतीया	मनसा	मनोभ्याम्	मनोभिः
चतुर्थी	मनसे	मनोभ्याम्	मनोभ्यः
पञ्चमी	मनसः	मनोभ्याम्	मनोभ्यः
षष्ठी	मनसः	मनसा	मनसाम्
सप्तमी	मनसि	मनसोः	मनस्सु
संबोधन प्रथमा	हे मनः	हे मनसी	हे मनांसि

I निर्दिष्टप्रकारेण शब्दरूपाणि लिखत ।

मूलशब्दः	विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
मनस्	षष्ठी			
तपस्	द्वितीया			
सरस्	सप्तमी			
हरि	तृतीया			
गुरु	सं-प्रथमा			
तमस्	चतुर्थी			
नभस्	पञ्चमी			

II उचितशब्दरूपैः रिक्तस्थानानि पूरयत ।

1. सः बाल्ये ————— एव वेदान् अधीतवान् । (वयस्)
2. ध्रुवः ————— वनम् अगच्छत् । (तपस्)
3. गुरोः ————— शृणुत । (वचस् - बहु)
4. पायसं ————— पच्यते । (पयस्)
5. ————— अहं देवं नमामि । (शिरस्)
6. ————— जलं निर्मलम् (सरस्)
7. ————— चञ्चलम् अस्ति । (मनस्)
8. भक्ताः ————— भजन्ति । (हरि)

9. छात्राः _____ ज्ञानं लभन्ते । (गुरु - बहु)

10. _____ शृङ्गाणि उन्नतानि । (गिरि)

11. सा _____ भोजनं यच्छति । (साधु)

12. _____ इतस्ततः धावन्ति । (पशु)

III. अधोलिखिते अनुच्छेदे रेखाङ्कितपदानां मूलशब्दं विभक्तिं वचनं च लिखत ।

माता पुत्रं नभसि शोभमानं चन्द्रं दर्शयति । नभसः आभरणभूतानि नक्षत्राणि तमः न घ्नन्ति । तमसः नाशनं चन्द्रेणैव भवति । चन्द्रस्य शोभा तमसा एव भवति । एवं मातुः वचसा सन्तुष्टः पुत्रः पयः अपिबत् ।

पदम्	विभक्तिः	वचनम्
नभसि		
नभसः		
तमः		
तमसः		
तमसा		
वचसा		
पयः		